

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΕΜΠΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Ε.Φ. κατά ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή αριθ. 16127/20)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
5 Οκτωβρίου 2023

Η απόφαση αυτή είναι τελεσίδικη. Μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο μικροαλλαγών.

Στην υπόθεση Ε.Φ. κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πέμπτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε επιτροπή αποτελούμενη από τους:

Stéphanie Mourou-Vikström, *πρόεδρος,*

Lado Chanturia,

Mattias Guyomar, *δικαστές,*

και την Sophie Piquet, *τελούσα χρέη αναπληρώτριας γραμματέως τμήματος,*

Λαμβάνοντας υπόψη:

την προσφυγή (αριθ. 16127/20) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, με την οποία μία υπήκοος του Καμερούν, η κ. Ε.Φ. («η προσφεύγουσα»), γεννηθείσα το 1990 και κάτοικος Μόριας, εκπροσωπούμενη από την κ. Ε. Κριωνά Σαράντη, δικηγόρο Αθηνών, προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 14 Απριλίου 2020 δυνάμει του άρθρου 34 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»),

την απόφαση να έλθουν σε γνώση της ελληνικής κυβέρνησης («η Κυβέρνηση»), εκπροσωπούμενη από τους εντεταλμένους του αντιπροσώπου της, τον κ. Κ. Γεωργιάδη, την κ. Ουρανία Πατσοπούλου, την κ. Σταυρούλα Τρεκλή, την κ. Ιουλία Κοτσώνη και τον κ. Γ. Αυδίο, παρόδρους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, οι αιτιάσεις που αφορούν τα άρθρα 3 και 13 της Σύμβασης,

την απόφαση να μην αποκαλυφθεί η ταυτότητα της προσφεύγουσας,

την απόφαση να εξετασθεί κατά προτεραιότητα η προσφυγή (άρθρο 41 του κανονισμού του Δικαστηρίου («ο κανονισμός»),

τις παρατηρήσεις οι οποίες κοινοποιήθηκαν από την εναγόμενη κυβέρνηση και εκείνες που κοινοποιήθηκαν, σε απάντηση, από την προσφεύγουσα,

τις παρατηρήσεις οι οποίες κοινοποιήθηκαν από το *Κέντρο συμβουλών για τα ατομικά δικαιώματα στην Ευρώπη* («το Κέντρο AIRE»), το *Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους* («ECRE») και το *Ολλανδικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες* των οποίων ο πρόεδρος του τμήματος επέτρεψε την παρέμβαση τρίτου και τις παρατηρήσεις της Κυβέρνησης της απάντησης αυτών,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 14 Σεπτεμβρίου 2023,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

1. Η προσφυγή αφορά την παράλειψη της ανάληψης της ιατρικής περίθαλψης της προσφεύγουσας, αιτούσας άσυλο και οροθετικής, από τις αρχές, καθώς και τις συνθήκες ζωής μέσα στους καταυλισμούς της Μόριας και του Πολυκάστρου.

I. Η ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ

A. Μέσα στον καταυλισμό της Μόριας

2. Η προσφεύγουσα, υπηκοότητας Καμερούν, είχε διαγνωσθεί οροθετική το 2016 όταν διέμενε στο Καμερούν με ένα ποσοστό CD4 έως 601 (Στάδιο 1). Υποστηρίζει ότι ελάμβανε αντιρετροβιρϊκά φάρμακα συνεχώς, μέχρι τον Οκτώβριο 2019, χωρίς συμπτώματα.

3. Η προσφεύγουσα αναφέρει ότι έφυγε από το Καμερούν προκειμένου να διαφύγει από τις σεξουαλικές κακοποιήσεις και τις διώξεις που διεξήγαγαν οι αρχές. Στις 20 Δεκεμβρίου 2019, αυτή έφθασε στην νήσο Λέσβο και την επομένη καταγράφηκε από τις αρχές του Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης («Κ.Υ.Τ.») της Μόριας. Βεβαιώνει ότι αμέσως ενημέρωσε προφορικά τις αρχές για την κατάσταση της υγείας της χωρίς όμως, κατά τους ισχυρισμούς της, να υποβληθεί σε ιατρικές εξετάσεις ή να αποτελέσει αντικείμενο της διαδικασίας καθορισμού της ευαλωτότητας. Στις 23 Δεκεμβρίου 2019, της επιβλήθηκε ο γεωγραφικός περιορισμός κίνησης.

4. Στις 10 Ιανουαρίου 2020, κατέθεσε μία αίτηση διεθνούς προστασίας ενώπιον των αρχών του Κέντρου, δηλώνοντας με επίσημο τρόπο ότι ήταν οροθετική.

5. Μετά την εμφάνιση συμπτωμάτων στις 13 Ιανουαρίου 2020, η προσφεύγουσα εξετάστηκε από τον γιατρό της Μ.Κ.Ο. «Rowing Together» και προγραμματίστηκε μία ιατρική επίσκεψη στον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας («ΕΟΔΥ») για τις 22 Ιανουαρίου 2020. Κατά τα λεγόμενά της, ο γιατρός του ΕΟΔΥ της ζήτησε να επανέλθει στις 6 Φεβρουαρίου 2020 για να υποβληθεί σε αιματολογικές εξετάσεις. Την ημερομηνία αυτήν προγραμματίστηκε μία νέα συνάντηση στο νοσοκομείο «Βοστάνειο» στις 12 Φεβρουαρίου 2020, γεγονός που επιβεβαιώνεται από την Κυβέρνηση. Στις 19 Φεβρουαρίου 2020, το Νοσοκομείο Δυτικής Αττικής βεβαιώνει ότι, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των αιματολογικών εξετάσεων, η προσφεύγουσα ήταν οροθετική. Στις 21 Φεβρουαρίου 2020, η οργάνωση

«International Rescue Committee» σύστησε την μεταφορά της προσφεύγουσας στην Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) στην Αθήνα. Στις 4 Μαρτίου 2020, η προσφεύγουσα εξετάστηκε εκ νέου στο νοσοκομείο «Βοστάνειο», το οποίο διέταξε την μεταφορά της σε ένα εξειδικευμένο ιατρικό ίδρυμα στην Αθήνα για συμπληρωματικές εξετάσεις εν όψει του καθορισμού της ακολουθητέας ιατρικής αγωγής.

6. Στις 5 Μαρτίου 2020, η απόφαση γεωγραφικού περιορισμού της κίνησης της προσφεύγουσας ανακλήθηκε. Οι διάδικοι συμφωνούν στην βούληση της προσφεύγουσας να μεταβεί γρήγορα και με έξοδά της στην Αθήνα. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, από τις 13 Μαρτίου 2020, η υποδοχή του κοινού από τις αρχές οι οποίες ήταν επιφορτισμένες να υλοποιήσουν μία τέτοια μεταφορά είχε ανασταλεί λόγω των μέτρων που είχαν ληφθεί κατά της εξάπλωσης του Covid-19. Από την πλευρά της, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι στις 16 Μαρτίου 2020, μετέβη στο Κέντρο για να ανανεώσει την κάρτα της ως αιτούσας άσυλο, αλλά αυτό ήταν κλειστό.

7. Στις 7 Απριλίου 2020, η οργάνωση «International Rescue Committee» σύστησε στην UNHCR την μεταφορά της προσφεύγουσας στην Αθήνα. Ως προς τούτο, η Κυβέρνηση σημειώνει ότι το κλείσιμο του Κέντρου παρατάθηκε μέχρι τις 15 Μαΐου 2020, γεγονός που πάγωσε την ανανέωση των διοικητικών εγγράφων.

8. Στις 22 Απριλίου 2020, οι αρχές του Κέντρου δημιούργησαν το ιατρικό δελτίο της προσφεύγουσας, επικαιροποιώντας την κατάσταση της υγείας της και αναφέροντας την καταχώρισή της στο RIC στις 21 Δεκεμβρίου 2019.

9. Στις 23 Απριλίου 2020, της χορηγήθηκε μία νέα κάρτα αιτούντος άσυλο χωρίς γεωγραφικό περιορισμό και, στις 3 Μαΐου 2020, η προσφεύγουσα μεταφέρθηκε στον καταυλισμό του του Πολυκάστρου.

Β. Στον καταυλισμό του Πολυκάστρου

10. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι μετέβη, στις 5 Μαΐου 2020, στο ιατρικό κέντρο του ΕΟΔΥ του καταυλισμού προκειμένου να ζητήσει την έναρξη μιας αντιρετροβιροϊκής αγωγής. Στις 12 Μαΐου 2020, η εκπρόσωπος της προσφεύγουσας γνωστοποίησε στον ΕΟΔΥ ότι η τελευταία υπέφερε από σοβαρά συμπτώματα πιθανόν συνδεδεμένα με το στάδιο Β της ασθένειας και ζήτησε ιατρική βοήθεια για τον λόγο αυτό, χωρίς να λάβει απάντηση εκ μέρους των αρμοδίων αρχών. Με ένα

έγγραφο που προσκομίστηκε από την Κυβέρνηση, οι αρχές του καταυλισμού βεβαιώνουν ότι η προσφεύγουσα έλαβε παρακεταμόλη στις 15 Μαΐου 2020. Στις 24 Μαΐου 2020, μετά από μία λιποθυμία, η προσφεύγουσα διακομίστηκε στο νοσοκομείο του Κιλκίς.

11. Στις 25 Μαΐου 2020, ο Συνήγορος του Πολίτη απηύθυνε μία επιστολή στις αρχές του καταυλισμού του Πολυκάστρου στην οποία, υπενθυμίζοντας το καθήκον της εξασφάλισης της παρακολούθησης της ιατρικής περίθαλψης των προσώπων που πάσχουν από σοβαρές ασθένειες και, κατά προτεραιότητα, των προσώπων που έχουν προσβληθεί από HIV και των θυμάτων βιασμού, σημείωνε ότι η προσφεύγουσα δεν είχε προωθηθεί στην υγειονομική μονάδα και ρωτούσε αν είχαν ληφθεί μέτρα ώστε να της παρασχεθεί η κατάλληλη ιατρική περίθαλψη και να της εξασφαλισθούν οι δέουσες συνθήκες υποδοχής.

12. Στις 28 Μαΐου 2020, η προσφεύγουσα διακομίστηκε από το νοσοκομείο του Κιλκίς στο νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ εξαιτίας ενός συνεχούς πυρετού και μιας λεμφαδενοπάθειας. Τα πιστοποιητικά τα οποία εκδόθηκαν από το νοσοκομείο αυτό βεβαιώνουν ότι η προσφεύγουσα είχε προσβληθεί από HIV (το ποσοστό των λευκοκυττάρων CD4 είχε μειωθεί σε 60, πιο πάνω παράγραφος 2) και από ένα μη Hodgkin λέμφωμα. Στις 23 Ιουνίου 2020, η προσφεύγουσα, η οποία παρέμεινε νοσηλευόμενη μέχρι τις 24 Ιουνίου 2020, άρχισε μία αντιρετροβιρική ιατρική αγωγή καθώς και μία αγωγή του λεμφώματος.

II. ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΖΩΗΣ

A. Στον καταυλισμό της Μόριας

I. Η εκδοχή της προσφεύγουσας

13. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι την πρώτη νύχτα μετά την άφιξή της στην Ελλάδα, κοιμήθηκε στην ύπαιθρο. Την επομένη, τοποθετήθηκε σε μία τέντα χωρίς πόρτα ούτε θέρμανση, η οποία προοριζόταν να υποδεχθεί τους νεοφερμένους. Αναφέρει ότι άρχισε να βήχει εξαιτίας των χαμηλών θερμοκρασιών του Δεκεμβρίου, μέσα στην τέντα αυτή, φιλοξενήθηκε μαζί με περισσότερα από 200 άτομα και ισχυρίζεται ότι φοβόταν για την ασφάλειά της. Η προσφεύγουσα αμφισβητεί την εκδοχή της Κυβέρνησης όσον αφορά τουαλέτες οι οποίες όπως βεβαιώνει ήταν μόνον 9 συνολικά και ότι ήταν απολύτως βουλωμένες.

14. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι μεταφέρθηκε, μετά από ένα μήνα, σε έναν χώρο χωρίς θέρμανση μαζί με 11 γυναίκες που κατάγονταν από το Καμερούν. Περιγράφει τις συνθήκες τις οποίες φέρεται να υπέστη ως άθλιες: δεν είχε ασπρόρουχα, ούτε στρώμα, ούτε τροφή κατάλληλη για την κατάσταση της υγείας της, ούτε ζεστό νερό και δεν μπορούσε να πλύνει τα ρούχα της ούτε να πάει στις τουαλέτες ή πρόσβαση στις οποίες φέρεται να μην επιτρεπόταν στις γυναίκες που κατάγονταν από την Αφρική, όπως η ίδια. Ισχυρίζεται επίσης ότι έπεφτε θύμα σεξουαλικής παρενόχλησης κάθε ημέρα και βεβαιώνει ότι, κατά την διάρκεια της νύχτας της 29 Μαρτίου 2020, μία ομάδα ανδρών φέρεται να επιχειρήσει να εισέλθει μέσα στο δωμάτιο χρησιμοποιώντας μαχαίρια χωρίς αντίδραση από την πλευρά των αρχών του καταυλισμού.

2. Η εκδοχή της Κυβέρνησης

15. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί την εκδοχή της προσφεύγουσας. Αναγνωρίζοντας ότι η προσφεύγουσα διέμεινε από τις 21 Δεκεμβρίου 2019 στον καταυλισμό της Μόριας, βεβαιώνει ότι λόγω της ευαλωτότητάς της ως γυναίκας μόνης και οροθετικής, αυτή τοποθετήθηκε μέσα σε έναν κλειστό χώρο μαζί με άλλες γυναίκες στην ίδια κατάσταση. Κατά τα λεγόμενά της, η αίθουσα ήταν ασφαλισμένη και διέθετε θέρμανση, όλες δε οι θεμελιώσεις ανάγκες της προσφεύγουσας, όσον αφορά την στέγη, την πρόσβαση σε νερό, την τροφή και τα ασπρόρουχα ικανοποιήθηκαν.

B. Στον καταυλισμό του Πολυκάστρου

16. Η προσφεύγουσα διέμεινε στον καταυλισμό από τις 3 Μαΐου 2020 μέχρι τις 24 Μαΐου 2020. Η τελευταία αυτή ημερομηνία επιβεβαιώθηκε από τα ιατρικά πιστοποιητικά που βεβαιώνουν την διακομίδα της στο νοσοκομείο του Κιλκίς (πιο πάνω παράγραφος 12). Υποστηρίζει ότι οι συνθήκες ήταν παρόμοιες με εκείνες της Μόριας.

17. Κατά την Κυβέρνηση, η προσφεύγουσα, η οποία μοιραζόταν τον ίδιο χώρο με έξι ακόμη άτομα κατά μέγιστο όριο, τοποθετήθηκε σε μία σκηνή 24 m², η οποία διέθετε κλιματισμό και τουαλέτες που καθαρίζονταν μία φορά την ημέρα.

III. Η ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

A. Επί της επικαλούμενης παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης*I. Επί του παραδεκτού***α) Η προκαταρκτική ένσταση της Κυβέρνησης**

18. Η Κυβέρνηση επικαλείται την μη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων βοηθημάτων. Υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα θα μπορούσε να καταθέσει μία έγγραφη αίτηση στην διοίκηση των καταυλισμών και ότι, σε περίπτωση απόρριψης, θα μπορούσε να ασκήσει την προσφυγή της ενώπιον των πολιτικών ή των διοικητικών δικαστηρίων. Ως προς το πρώτο σημείο, η προσφεύγουσα απαντά ότι είχε γνωστοποιήσει την κατάσταση της υγείας της στις αρμόδιες αρχές οι οποίες είχαν την ευθύνη ως εκ τούτου να της παράσχουν την απαραίτητη ιατρική περίθαλψη.

19. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση δεν προσκόμισε παραδείγματα αποφάσεων που να αποδεικνύουν ότι τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα είχαν επιτύχει μία προσηκούσα αποζημίωση για την τυχόν παραβίαση την οποία θα είχαν υποστεί σε παρόμοιες καταστάσεις (βλέπε *A.D. κατά Ελλάδας*, αριθ. 55363/19, 4 Απριλίου 2023, §§ 24-25). Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση της Κυβέρνησης.

β) Οι συνθήκες ζωής στον καταυλισμό της Μόριας

20. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι αρχές μερίμνησαν ώστε η προσφεύγουσα να είναι προστατευμένη και να έχει αξιοπρεπείς και επαρκείς συνθήκες υποδοχής, παρά την έκτακτη κατάσταση στην οποία βρίσκονταν τα ελληνικά νησιά κατά τον χρόνο των επιδίκων συμβάντων. Η προσφεύγουσα βεβαιώνει αντιθέτως ότι οι συνθήκες ζωής μέσα στον καταυλισμό της Μόριας ήταν αξιοθρήνητες και παραπέμπει στο σημείο αυτό στην εκδοχή της για τα συμβάντα.

21. Οι γενικές αρχές όσον αφορά τις συνθήκες ζωής των αιτούντων άσυλο συνοψίσθηκαν μέσα στις αποφάσεις *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* ([GC], no. 30696/09, § 223-234, CEDH 2011), *Tarakhel κατά Ελβετίας* ([GC], αριθ. 29217/12, § 93-122, CEDH 2014), *S.D. κατά Ελλάδας*, αριθ. 53541/07, § 49-54, 11 Ιουνίου 2009 – όσον αφορά τις συνθήκες ζωής στον καταυλισμό της Μόριας, βλέπε επίσης *H.A. και λοιποί κατά Ελλάδας* και *F.J. και λοιποί κατά Ελλάδας* (αριθ. 4892/18 και 4920/18, § 36-41).

22. Στην προκείμενη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι θέσεις των διαδίκων διαφέρουν. Προκειμένου να σχηματίσει την γνώμη του, το Δικαστήριο θα στηριχθεί μόνον στα γεγονότα που είναι σταθερά και δεν αμφισβητούνται από τους διαδίκους. Από τα έγγραφα της δικογραφίας προκύπτει ότι η προσφεύγουσα διάμεινε στον καταυλισμό της Μόριας από τις 21 Δεκεμβρίου 2019 μέχρι τις 2 Μαΐου 2020 και ότι τοποθετήθηκε μέσα σε έναν κλειστό χώρο μαζί με 11 ακόμη γυναίκες για λόγους ασφαλείας.

23. Το Δικαστήριο σημειώνει όσον αφορά τις συνθήκες ζωής της προσφεύγουσας μέσα στον καταυλισμό της Μόριας, δεν του υποβλήθηκε καμία συγκεκριμένη και εμπεριστατωμένη πληροφορία σχετικά με την προσωπική κατάστασή της μέσα στον καταυλισμό. Υπό τις περιστάσεις αυτές, εν απουσία στοιχείων συγκεκριμένων και ερειδομένων επί αντικειμενικών αποδείξεων που να μπορούν από την φύση τους να στηρίξουν τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας όσον αφορά τις συνθήκες της παραμονής της στον καταυλισμό της Μόριας, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η αιτίαση η οποία έλκεται από το άρθρο 3 της Σύμβασης είναι, στο μέτρο αυτό, προδήλως αβάσιμη και συντρέχει λόγος να κηρυχθεί απαράδεκτη κατ' εφαρμογήν του άρθρου 35 § 3 α) και 4 της Σύμβασης.

γ) Οι συνθήκες ζωής μέσα στον καταυλισμό του Πολυκάστρου

24. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η χώρα αντιμετώπισε μία άνευ προηγουμένου μεταναστευτική κρίση κατά τον χρόνο των επιδίκων συμβάντων και υπογραμμίζει ότι, σε κάθε περίπτωση, το χρονικό διάστημα της παραμονής της προσφεύγουσας στον καταυλισμό αυτό ήταν βραχύ. Η προσφεύγουσα βεβαιώνει ότι οι συνθήκες ζωής μέσα στον καταυλισμό του Πολυκάστρου ήταν αξιοθρήνητες και παραπέμπει, και για το ζήτημα αυτό, στην δική της εκδοχή περί των συμβάντων.

25. Οι γενικές αρχές όσον αφορά τις συνθήκες ζωής των αιτούντων άσυλο έχουν συνοψισθεί στις αποφάσεις *M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας* ([GC], αριθ. 30696/09, § 223-234, CEDH 2011), *Tarakhel κατά Ελβετίας* ([GC], αριθ. 29217/12, § 93-122, CEDH 2014), *S.D. κατά Ελλάδας*, αριθ. 53541/07, § 49-54, 11 Ιουνίου 2009).

26. Το Δικαστήριο σημειώνει την απουσία από την δικογραφία εμπεριστατωμένων στοιχείων που από την φύση τους στηρίζουν τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας όσον αφορά τις συνθήκες ζωής μέσα στον καταυλισμό του Πολυκάστρου στον οποίο

αυτή είχε μεταφερθεί, αφού είχε διαμείνει σε εκείνον της Μόριας, και όπου παρέμεινε από τις 3 μέχρι τις 24 Μαΐου 2020. Υπό τις περιστάσεις αυτές, και λαμβάνοντας υπόψη, σε κάθε περίπτωση, την συντομία της διαμονής αυτής, το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας ότι προσεγγίσθηκε το όριο της βαρύτητας το οποίο απαιτείται από το άρθρο 3 της Σύμβασης για τον χαρακτηρισμό της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης. Ως εκ τούτου, αυτό το τμήμα της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο δυνάμει του άρθρου 35 § 3 α) και 4 της Σύμβασης.

δ) Η ιατρική περίθαλψη στους καταυλισμούς της Μόριας και του Πολυκάστρου

27. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το τμήμα της προσφυγής που αφορά την ιατρική περίθαλψη μέσα στους καταυλισμούς της Μόριας και του Πολυκάστρου δεν είναι προδήλως αβάσιμο με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει εξάλλου σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου. Συνεπώς, την κηρύσσει παραδεκτή.

2. Επί της ουσίας

α) Τα επιχειρήματα των διαδίκων

28. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το άρθρο 3 της Σύμβασης παραβιάστηκε εξαιτίας της απουσίας της παροχής, εκ μέρους των αρμοδίων αρχών των καταυλισμών της Μόριας και του Πολυκάστρου την απαιτούμενη για την κατάσταση της υγείας της ιατρική περίθαλψη, γεγονός το οποίο οδήγησε στην επιδείνωσή της.

29. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τόσο η ιατρική περίθαλψη όσο και οι συνθήκες διαβίωσης ήταν οι καλύτερες δυνατές, δεδομένης της κατάστασης με την οποία ήταν αντιμέτωπα, εξαιτίας μιας μεταναστευτικής ροής χωρίς προηγούμενο. Τα ελληνικά νησιά την εποχή των επιδίκων συμβάντων. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, το όριο βαρύτητας το οποίο απαιτείται από το άρθρο 3 της Σύμβασης δεν προσεγγίστηκε.

β) Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

30. Οι γενικές αρχές που απορρέουν από την νομολογία του Δικαστηρίου όσον αφορά την κράτηση των ασθενών παρατίθενται στις αποφάσεις *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αριθ. 30210/96, § 90-94, CEDH 2000-XI και *Blokhin κατά Ρωσίας* [GC], αριθ.

47152/06, § 135-140, 23 Μαρτίου 2016. Το Δικαστήριο παραπέμπει επίσης στην απόφαση *Yoh-Ekale Mwanje κατά Βελγίου* (αριθ. 10486/10, 20 Δεκεμβρίου 2011), όσον αφορά την έλλειψη κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης, παρά το γεγονός ότι η προσφεύγουσα στην υπόθεση αυτή κρατούνταν σε κλειστό κέντρο. Στην προκείμενη περίπτωση, η ιατρική περίθαλψη επιτράπηκε από τον Οργανισμό (ΕΟΔΥ) αφού η προσφεύγουσα υποχρεώθηκε να απευθυνθεί στις αρχές του καταυλισμού για να τύχει της ιατρικής παρακολούθησης που απαιτούσε η κατάσταση της υγείας της. Έπεται ότι, υπό τις προκείμενες περιστάσεις, το Δικαστήριο δεν βλέπει κάποιο λόγο για να αποστεί από την σχετική νομολογία του.

31. Στην παρούσα υπόθεση, δεν αμφισβητείται ότι η κατάσταση της υγείας της προσφεύγουσας επιδεινωνόταν συνεχώς και ότι η μόλυνσή της από HIV προχώρησε κατά την διάρκεια της επίδικης περιόδου, όπως το βεβαιώνουν η πτώση του ποσοστού CD4 και τα άλλα εμφανισθέντα συμπτώματα (πιο πάνω παράγραφος 5). Δεδομένου ότι η μόνη επιδείνωση της κατάστασης της υγείας δεν επαρκεί για να χαρακτηριστεί μία παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, πρέπει να αναζητηθεί κατά πόσον οι εθνικές αρχές έλαβαν όλα τα εύλογα ιατρικά μέσα προκειμένου να εμποδίσουν την εξέλιξη της νόσου (προαναφερθείσα απόφαση *Yoh-Ekale Mwanje*, § 93).

32. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι ελληνικές αρχές ενημερώθηκαν για την μόλυνση της προσφεύγουσας από τον HIV ήδη κατά την άφιξή της στον καταυλισμό της Μόριας (πιο πάνω παράγραφος 2). Η Κυβέρνηση το αναγνωρίζει υπογραμμίζοντας ταυτόχρονα ότι οι αρχές τοποθέτησαν την προσφεύγουσα μαζί με άλλες γυναίκες αφρικανικής καταγωγής, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη ευάλωτότητά της (πιο πάνω παράγραφος 3). Εν τούτοις, σύμφωνα με το ιατρικό δελτίο της 21 Δεκεμβρίου 2019 (πιο πάνω παράγραφος 3), η κατάσταση της υγείας της καταγράφηκε επισήμως για πρώτη φορά στις 22 Απριλίου 2020, ήτοι τέσσερις μήνες μετά την άφιξή της στον καταυλισμό (πιο πάνω παράγραφος 8), παρά το γεγονός ότι η προσφεύγουσα είχε προειδοποιήσει τις αρχές σχετικά με την κατάστασή της, πολλές φορές, κατά την διάρκεια του χρονικού διαστήματος από τις 21 Δεκεμβρίου 2019 μέχρι τις 22 Απριλίου 2020. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι η προσφεύγουσα έτυχε για πρώτη φορά ιατρικής αγωγής στις 23 Ιουνίου 2020, ενώ βρισκόταν στο νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ, ήτοι έξι μήνες μετά την καταγραφή της στο Κέντρο

Υποδοχής και Ταυτοποίησης της Μόριας και μόνον αφού είχε εμφανίσει σοβαρά συμπτώματα της νόσου (πιο πάνω παράγραφοι 10-12).

33. Προς τούτο, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τις παρατηρήσεις και τις συστάσεις του Συνηγούρου του Πολίτη στην επιστολή της 25 Μαΐου 2020 (πιο πάνω παράγραφος 11).

34. Υπενθυμίζοντας τον απόλυτο χαρακτήρα του άρθρου 3 της Σύμβασης (βλέπε, μεταξύ άλλων, την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Kudla*, § 90), το Δικαστήριο θεωρεί ότι, υπό τις προκείμενες περιστάσεις, οι αρχές όφειλαν να είχαν εξασφαλίσει την ταχεία μεταφορά της προσφεύγουσας για να υποβληθεί στις ιατρικές εξετάσεις της. Απορρίπτει ως αλυσιτελή τον ισχυρισμό, ο οποίος προβλήθηκε από την Κυβέρνηση, ότι η δραστηριότητα των αρμοδίων αρχών φέρεται να ανεστάλη λόγω των ληφθέντων κατά του Covid-19 μέτρων, στον βαθμό που ο γιατρός του ΕΟΔΥ είχε διατάξει την μεταφορά της προσφεύγουσας πριν το κλείσιμο του κέντρου (πιο πάνω παράγραφοι 5-7 και 10-12).

35. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, η καθυστέρηση της χορήγησης στην προσφεύγουσα της αντιρετροβιροϊκής αγωγής την οποία απαιτούσε η κατάσταση της υγείας της, πρέπει να θεωρηθεί, υπό τις προκείμενες περιστάσεις, εξ ολοκλήρου καταλογιστέα στις ελληνικές αρχές (βλέπε *mutatis mutandis* προαναφερθείσα απόφαση *Yoh-Ekale Mwanje*, § 96). Το Δικαστήριο σημειώνει πράγματι ότι οι αρχές των καταυλισμών της Μόριας και του Πολυκάστρου δεν ενήργησαν με την απαιτούμενη επιμέλεια, παραλείποντας να λάβουν, πριν τις 23 Ιουνίου 2020, όλα τα μέτρα που κανείς θα μπορούσε να αναμείνει ευλόγως από αυτές για την προστασία της υγείας της προσφεύγουσας και, ως εκ τούτου, εκθέτοντας την τελευταία σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση.

36. Από το σύνολο των σκέψεων που προηγούνται, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης ευαλωτότητας της προσφεύγουσας ως αιτούσας άσυλο πάσχουσας από σοβαρή ασθένεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

Β. Επί της επικαλούμενης παραβίασης του άρθρου 13 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 3

37. Επικαλούμενη το άρθρο 13 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 3, η προσφεύγουσα παραπονείται για την απουσία αποτελεσματικού ενδίκου βοηθήματος για την αμφισβήτηση της έλλειψης ιατρικής περίθαλψης και τις συνθήκες ζωής της μέσα στους καταυλισμούς της Μόριας και του Πολυκάστρου.

1. Οι συνθήκες ζωής μέσα στους καταυλισμούς της Μόριας και του Πολυκάστρου

38. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, όσον αφορά τις συνθήκες ζωής μέσα στους καταυλισμούς, η αιτίαση βάσει της παραβίασης του άρθρου 3 απορρίφθηκε λόγω προφανούς έλλειψης βασιμότητας, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 α) και 4 της Σύμβασης (πιο πάνω παράγραφοι 20-26). Δεδομένης της παράλειψης της προσφεύγουσας να εγείρει, στο μέτρο αυτό, μία υπερασπίσιμη αιτίαση, η αιτίαση βάσει του άρθρου 13 πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης (*Gökçe και Demirel κατά Τουρκίας*, 22 Σεπτεμβρίου 2006, §§ 69-70).

2. Η ιατρική περίθαλψη μέσα στους καταυλισμούς της Μόριας και του Πολυκάστρου

39. Αυτό το τμήμα της αιτίασης δεν είναι προδήλως αβάσιμη ούτε απαράδεκτη για έναν άλλο λόγο προβλεπόμενη από το άρθρο 35 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο την κηρύσσει συνεπώς παραδεκτή. Λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω αναφερομένων σκέψεων όσον αφορά την αιτίαση που έλκεται από το άρθρο 3 της Σύμβασης (παράγραφοι 18 και 19 και 30-36), το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι το Κράτος παρέλειψε τις υποχρεώσεις του οι οποίες απορρέουν από το άρθρο 13 της Σύμβασης.

Γ. Επί της εφαρμογής του άρθρου 41 της Σύμβασης

40. Η προσφεύγουσα ζητεί το ποσό των 27.000 ευρώ για την ηθική βλάβη την οποία εκτιμά ότι υπέστη. Εκτιμά ότι το αιτούμενο ποσό είναι σύμφωνο προς εκείνα τα οποία επιδικάζονται κανονικά από το Δικαστήριο σε παρόμοιες υποθέσεις. Δεν ζητεί έξοδα και δικαστική δαπάνη. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αιτούμενο για την ηθική βλάβη ποσό είναι υπέρογκο και αναιτιολόγητο.

41. Το Δικαστήριο επιδικάζει στην προσφεύγουσα το ποσό των 10.000 EUR για κάθε ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή όσον αφορά την παράλειψη της παροχής κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης μέσα στους καταυλισμούς της Μόριας και του Πολυκάστρου και το υπόλοιπο της προσφυγής απαράδεκτο,
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε, στο μέτρο αυτό, παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης και των άρθρων 3 και 13 σε συνδυασμό της Σύμβασης,
3. *Αποφαίνεται*
(α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός μιας προθεσμίας τριών μηνών, το ποσό των 10.000 EUR (δέκα χιλιάδων ευρώ) για οποιαδήποτε ζημία εν γένει, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού.
(β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 5 Οκτωβρίου 2023, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Sophie Piquet

Τελούσα χρέη αναπληρώτριας Γραμματέως

(υπογραφή)

Stéphanie Mourou-Vikström

Πρόεδρος

Επίσημη μετάφραση του συνημμένου εγγράφου από την γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 9 Νοεμβρίου 2023

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΕΤΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ & ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Α.Μ. 113 ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

[ΥΑ 34908/2021 (ΦΕΚ 3149/Β/19.7.2021)]

Στουρνάρη 5 – Αθήνα 10683. Τηλ. +302103837096 – E-mail: apetrout@otenet.gr